

Назви усіх установ повинні відповідати нормам чинного правопису.

Надія Сологуб

СІМЕЙНИЙ — РОДИННИЙ

Явище абсолютної синонімії властиве усім мовам. Як уживаються слова пари *сімейний* — *родинний*? Пригадаймо, **сімейний** — 1. Який має сім'ю, не самотній; 2. Пов'язаний з життям сім'ї, у сім'ї; родинний; // Який належить сім'ї, переходить із покоління у покоління; // Який складається із членів сім'ї. 3. *перен.* Приватний, домашній; *перен.* Інтимний, душевний (пор.: СУМ, IX, 223). Ці значення засвідчує сполучуваність слова у сфері законодавства (*сімейне право, сімейні відносини, довідка про сімейний стан, сімейне законодавство, сімейний адвокат/юрист/детектив, сімейна справа, сімейний спір, адвокат у сімейних справах; Сімейний кодекс України визначає засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів*), у сфері медичних послуг (*сімейний лікар, сімейна медицина; Всесвітня організація сімейних лікарів, сімейний алкоголізм; В Україні на теперішній час сформувалося соціальне замовлення суспільства на створення в структурі первинної ланки охорони здоров'я лікаря особливої категорії, який би міг відігравати роль авторитетного професіонала на первинному рівні, який би задовольняв медичні потреби широкого діапазону, тобто сімейного лікаря*); у сфері соціології (*сімейне життя, сімейне дозвілля, сімейний клуб, сімейні форми виховання; Сімейний клуб «Пузата мама» покликаний популяризувати в місті Рівне материнство та батьківство та сімейні цінності*), психології (*сімейний психолог, сімейні цінності, сімейна адаптація, сімейний гороскоп, сімейна зрада*), дозвілля (*сімейний ансамбль, сімейний альбом, сімейний відпочинок, сімейний вікенд, сімейний туризм, сімейний центр*), майнових відносин (*сімейна економіка, сімейна справа, сімейний бюджет, сімейний бізнес, сімейна аптека, сі-*

мейний автомобіль, сімейний будинок, сімейний масток) тощо. Чимало словосполучень виражають значення 'стосовно до сім'ї', як-от: *сімейний гуртожиток, сімейний дитячий садок, сімейна драма, сімейний герб, сімейна енциклопедія, сімейний журнал, сімейний затишок, сімейний звичай, сімейний маркет, сімейний обряд, сімейний родовід, сімейний форум* і т. ін.

Слово **родинний** вживається у значеннях '1. Який належить родині, сім'ї; // Який переходить від покоління до покоління; // Який здійснюється, відбувається за участю родини, сім'ї; // Який складається з членів родини, сім'ї. 2. Пов'язаний із життям родини. 3. Притаманний, властивий рідним (про почуття, стосунки, ставлення); // Сповнений сердечності, інтимності; душевний; // Який існує між родинами' (пор.: СУМ, VIII, 594): *родинний гурт, родинна молитва, родинні інвестиції* тощо. Отже, СУМ засвідчує абсолютну тотожність понять *сімейний* та *родинний*, цілком замінювані вони й у наведених вище словосполученнях. Щоправда, спостерігаємо, що в законодавстві усталене термінопоняття **сімейний кодекс**. В одному визначенні, висловленні слова *сімейний* та *родинний* можуть вживатися поряд зі стилістичною метою — для уникнення тавтології: **Родинні зв'язки** (крівне споріднення) є однією з підстав виникнення **сімейних правовідносин**. У такому разі увиразнюється ширша семантика слова *сімейний*, порівняно з конкретно-предметним, пов'язаним з поняттям роду, у слові *родинний*, пор. юридичне трактування: **Родинна лінія** може бути прямою чи боковою та поділяється на висхідну та низхідну. Натомість у літературно-критичних джерелах послуговуються поняттям **сімейна лінія**: *Сімейна лінія роману в цілому списана з родини Потоцьких*.

У мовній практиці засвідчуємо як паралельне вживання численних словосполучень зі словами *сімейний, родинний*, так і тенденцію до використання в номінуванні торгових марок, різноманітних мереж слова *родинний* («*Родинна ковбаска*», «*Родинна аптека*», «*Родинна вода*», «*Родинна марка*», «*Родинне радіо*» тощо). Це, безумовно, впливає на масову мовну свідомість і створює певну конкуренцію у вживанні українського слова *родинний* на відміну від лексеми *сімейний*, яка має аналог у російській мові.

Світлана Бибик